

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

Szerkesztői Iroda

kiadóhivatal:

CIRNEK és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Fekete háromság.

Budapest, július 10.

Egy a néppárt három árnyalatban. Közös a célja mindháromnak; ugyan-egy az elnök, hasonló a programjuk, összevágó a taktikájuk, mindegyik színeiből kirí egy: a fekete — hanem azért mégis alaposan hajoa kaptak. Már egyik sem állhatja a másikat; négyü-
léseken, lapjaikban szidják, lenézik egy-
mást. Mindegyik félti existenciáját a
másik kettőtől. Mióta aktuálissá vált a
kerületekért való küzdelem, nem támo-
gatják többé egymást, hanem bőszen-
nyre keltek... De nézzük őket egyen-
ként.

A leghamisítatlanabb „néppárt“ az,
amelyet Zichy Nándor gr. teremtett.
Az exellenciás atyamester valamennyi
retrográd irányzat jelszavaiból kiválogatta
az ugynevezett legnépszerűbbeket, ki-
hagyta belőlük — hogy fölfelé loyális
színeket is játszassék — a kiegyezési
alap bolygatását, első helyre tette az
egyházpolitikai reformtörvények eltörlé-
sét és összetakolta ekkép a néppártnak
keresztelt szörnyszülött ősi program-
ját. Vele és programjával egy ideig
valamennyi antiliberális párt rokonszen-
vezett. Később, amint nyilvánvalóvá lett,

hogy az ország mind nagyobb többsége
hallani sem akar a feudális népboldogi-
tőről, egyenkint felhagytak a többé-
kevésbé nyilt kaczerkodással, mit addig
a néppárttal folytattak.

Legtovább megőrizték hűségüket a
„Magyar Állam“ ultramontán érde-
csoportja, Polónyi Gábor és társai,
meg Ugron Gáborék. Hortoványi
— annak a felségsértő szent lapnak
szerkesztője, melyet idővel a független-
ségi klerikalizmus furcsa medrébe terelt
— utóbb választói előtt határozottan ki-
jelentette, hogy a kiegyezési alap nem
kell neki, és támadta a 67-es néppártot.
Ezt persze zokon vette az „Alkot-
mány“ című konkurrens lap. Egy
hosszu cikkben szidni kezdte a hűtlen
elvtársat, végül pedig felszólította Hor-
toványiékat, hogy alakítsák meg már
— ha sikerül — azt a „függetlenségi
néppárt“-ot; az anyapárt szívesen
fogja látni, ha minél több 48-as a re-
vizió hívei közé szegődik, mely revizió
amugy is első és főcélja a néppártnak.
A revizionisták ekként alaposan szét-
szakadtak.

Mindkettőjüket ujabban üti teljes ve-
hemenciával Polónyi Géza. És leges-
legujabban Ugron Gábor fedezte föl...

antiklerikális szívét. A szegény néppár-
tot Nagy-Kanizsán ő is támadta. A
„Magyarország“ pedig, mely eddig
még Ugronhoz szit, minap nehéz fel-
adatra vállalkozott, midőn vezérének ezt
a legujabb fordulatát plauzibilissá tenni
igyekezett. Nevezett lap szerint Ugron
„a vallás és vallástalanság kozmopolita
fanatikusai ellen egyformán“ akar küz-
deni — az elsők alatt értvén a nép-
párti ultramontánokat, az utóbbi elne-
vezéssel pedig a szabadelvűeket illetvén.

A distinkció így felállítva elég ügyes,
sőt megkapó, de elfogulatlan szemléld-
nek nem nehéz vele leszámolni. A ma-
gyar szabadelvűek se nem kozmopolit-
ták, se nem fanatikusak, se nem vallás-
talanok. Az egyházpolitikai reformtörvé-
nyek az egységes magyar nemzetállam
kiépítését célozták és szabadelvűségük-
kel a vallást nem támadták meg. Egyik
buzgó harcászuk és lelkes végrehajtó-
juk, Wlassics Gyula külügyminiszter,
csak a minap hangoztatta ünnepiesen,
hogy „az állam legnagyobb
erkölcsi ereje az igaz val-
lásosság.“

Ami pedig azt illeti, hogy Ugron
a klerikalizmus kozmopolita fanatikusai
ellen akar küzdeni, azt csak oly alak-

TÁRCZA.

Séták a kiállításon.

— Irta: Tilmár Szaniszló. —

Nem régen véletlenségből egy nyolczvanöt
éves emberrel ismerkedtem meg, akinek a
kedélye olyan volt, mint egy tizenkilencz
éves ifjúé. Nem mintha az öregség ismét
gyermekké tette volna, hanem csodálatos
ideálmusa megtartotta mindakkoráig lelki
frissességét, kedélyének ruganyosságát és
azt a képességét, hogy lelkesedni tudott
minden szépért, jóért, nemesért. Nagy meg-
vetéssel beszélt a világytűlölőkről és mind-
azokról, akik a kor modern áramlatában
uszva, irodalomban, művészetben, színpadon,
mindenhol csak a rutat látják és keresik s
a realitást csak az utálatosban vélik föltá-
lálni.

— Csak egy realitás van — mondá —
és az a szép. Nézzen végig a világon, ba-
rátom, pillantson akárhová, mindenfelé szépet
fog látni. Vagy nem örök szépség nyilatko-
zik-e meg a kék láthatáron nappal, amikor
a nap szekere jár végig rajta, vagy éjjel,
amikor a csöndes hold ezüstös fénye tűn-
döklik s a csillagok ezrei világítanak sze-
lid körülben rejtelmes magasságokban?
Nem szép-e a városok zsbongó élete, az

erdők magánya, a falvak csöndje, a haran-
gok zugása, a berkek és ligetek pázsitja, a
mezők virága, folyamok rohanása, patakok
mormolása? Örökké szép a tengerek végtel-
ensége, a puszták délibábjá, a népelet egy-
szerűsége; csak szem kell, amely ezt észre-
vegye és lélek, amely a szép iránt fogékony
legyen.

Aki ily szemekkel jár végig az élet or-
szágútján, az a sir széléig is optimista ma-
radhat, mint az én ifju kedélyű öregem.
Hát még ha a természet szépsége ölelkezik
azzal a széppel, amit a tudomány és művé-
szet fedez föl! Ha az emberi tevékenység
látványa párosul az isteni művek gyönyörű-
ségeivel! Látó szemekkel vak, ép érzékek-
kel érzéktelen az, aki nem fogékony a szép
iránt és örökké egyedül fog bolyongani az
élet sivatagában szomorú vándor gyanánt,
elkülönítve mindenkitől, ami mást boldogít
és közel visz Istenhez.

Ez jutott eszünkbe akkor is, amikor
megálltunk az ezredéves kiállítás „Óshálá-
szati“ pavillonjában, amely ott áll a törté-
nelmi főcsoport mögött a tó közepén és
amelyet a nagytudomány, leleményes és
tisztán látó Herman Ottó teremtett elő
megfigyeléseinek sokaságából. Itt állunk a
fantasztikus kunyhószerű épület szélén; előt-

tünk a tiszta tó csöndes vize, köröskörül a
a paloták büszke sora, mögöttünk a törté-
nelmi csoport nagyszerű épülete, messziről a
zene hangjai szállnak ide, csodálatos hang-
ulatot kelteve a lélekben. Oly kép ez, amely
örökké feledhetlen marad. Hát még amikor
a pavillonban körülnézünk! Még ha laikus
szemmel nézzük is, régi emlékekben merü-
lünk el, amelyek letűnt korokat és embere-
ket varázsolnak elénk, harcban az étellel,
a viharokkal, küzdve a létért, örvendve a
jelen pillanatnak és ujjongva az eredmények
fölött. Teljesen laikusok maradjunk azon-
ban, ha az érdemes tudós maga nem ve-
zetne végig bennünket a kiállításon, előszó-
val magyarázván a dolgokat. Nyomatott,
vagy irott katalógus nincs, amely minden
embernek érthetővé teheti a roppant érde-
kes dolgokat, és sokan nem látnak egyebet,
mint hálókat, szigonyokat, horgokat, csont-
kat s csak a magyarázat után tapasztaljuk,
hogy mintegy hályog esett le szemekről s
amit látunk, az él, szól, történeteket s re-
güket mond a régi mesterségről s az embe-
rekről, akik vele foglalkoztak. Látjuk a ha-
lászt attól az időtől kezdve, amikor még
történet előtti időkben leste a halat a maga
primitív szerszámaival és eszközeivel a mai
napig, amikor a nyugati kultúra a mester-
ség emez ágát is tökéletesíti; látjuk a ma-

ban hisszük el neki, hogy félti tőlük egy pár mandátumát. Akár 67-es, akár 48-as alapon álljanak a revizionisták: ezéljük, elvük, színük valamennyinek egy és ugyanaz.

Az egész fekete háromság — Zichy-Hortoványi-Ugron — annak a nemzetközi reakciónak áll szolgálatában, amely Magyarországnak, mint egységes nemzetállamnak, szabadelvű haladását hátráltatni akarja. Egyik se jobb a másikkal; egyik se tegyen szemrehányást a másikkal. Küzdjön nyíltan egymás mellett, egymásért a három néppárt, mely akárhogy vesszen is össze, egymástól többé el nem választható.

A szabadelvűek majd elkészülnek velük egyenkint és együttesen.

Tiltakozás.

Nagy-Enyed, 1896. júl. 15.

Nagy-Enyed város polgársága a múlt vasárnap alkalmas és méltó módon adott kifejezést mély sajnálkozásának, hogy az ev. ref. egyházkerületi közgyűlés szavazatbőrséggel hozott határozatával a theológiát megszüntette és városunk ezen régi intézményét megsemmisítette. Egész polgárságunk, társadalmi, felekezeti és nemzeti különbség nélkül, vett részt a megtartott népgyűlésen, melyen kimondotta Nagy-Enyed város közönsége, hogy a kerületi közgyűlés határozata ellen minden megengedett alkotmányos eszközzel küzdeni fog és hogy a jelenlegi ref. püspököt, ki Enyedre ezen csapást mérte, Enyed szülőföldjét, nem tekintve a város hűségese fiaának.

Valóban, városunk polgársága ragaszkodását régi intézményeihez méltóbb, alkalmasabb módon nem dokumentálhatta, az elpartolt fiu magaviselete feletti sajnálkozásának illendőbb formában kifejezést nem adhatott, mint hogy a történeti mult egy

magasztos helyén tartott népgyűlésében a történetek felett érzelmeinek, felháborodásának és fájdalomának kifejezést adott.

Nagy-Enyed város polgársága e hó 12-én vasárnap tartott népgyűlésében határozati-lag foglalt állást az ev. ref. egyházkerületnek a theológiát megszüntető határozata ellen és ítélte el Szász Domokos erdélyi ev. ref. püspöknek ez irányban tanúsított magaviseletét.

A népgyűlés lefolyásáról adjuk a következőket:

A népgyűlés rendező bizottsága, mely városunk intelligens, független polgáraiból alakult, élén Török Dániel volt városi főispánnal, polgárainkhoz a következő felhívást intézte:

Polgártársak!

Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése folyó hó 7-én hozott határozatával a nagyenyedi Bethlen-kollégium theologiai akadémiáját megszüntette.

Miután az egyházhatósági körben a 23 évig tartott lelkes védelem megtörtött, most már rajtunk a sor — polgártársak, — hogy városunk drága kincsét, a Bethlen-kollégiumot, melynek sorsát három század viharai és borzasztó szenvedései összekapcsolták városunk életével, megvédelmezzük igyekezzünk az erőszakos és törvénytelen támadással szemben.

A Bethlen-kollégium tanuló ifjusága a régi harcok idejében több ízben életével és vérével védelmezte meg városunkat az elpusztulástól. Hiszen csak a napokban emeltünk díszes emléket a város falai alatt elesett diákok hamvai fölé.

Most már Nagy-Enyed polgárainak kötelessége minden erejével megvédelmezzük a kollégium egységét, mert ez egyszersmind nagy nemzeti érdekünk.

Azért felhívjuk a város polgárságát vallásfelekezeti különbség nélkül, hogy folyó hó 12-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, gyűljünk össze a sétateren a város védelmében hősi halált szenvedett diákok hamvainál, hogy a kollégiumot fenyegető veszedémmel szem-

ben érzelmeinknek és nézeteinknek kifejezést adjunk.

Indulunk rendezett menetben a városházáról délelőtt 11 órakor.

Kelt Nagy-Enyeden, 1896. július 11.

A népgyűlés rendező bizottsága.

És e felhívás, mely mindnyájunk érzelmeink tolmácsolta, nem maradt hatástalan; még a délelőtti 10 órát sem ütötte el és a városház előtti tér már egészében megtelt városunk polgáraival; akit csak betegség ágyához nem kötött, vagy elfoglaltsága a várostól távol nem tartott, a kedvezőtlen esős idő dacára mind eljött, hogy részt vegyen e gyűlésen, mely hivatva leendő egy ádáz küzdelemnek végét jelezni, de egyúttal kezdetét jelezni egy újabb harcnak, melyben az igazság Nagy-Enyed városa oldalán küzd. 11 óra felé egymás után érkeztek a különféle hatóságok és intézetek képviselői. Ott láttuk a nemzetiszínű zászlók alatt a vármegye tisztviselőit, a Bethlen-főtanoda tanárait, Nagy-Enyed város tanácsát, a különböző ipartestületek, iparhatóságok tagjait, Kovács Albert orsz. képviselőt, polgárságunkat pedig teljes számban.

Délelőtti 11 óra után indult el a menet a városház előtti térről a közel fekvő sétaterre nemzetiszínű lobogók elővitelével és a tűzoltó zenekar hangjai mellett.

Az indulást megelőzőleg már hallhattuk az „abczug Szász Domokos“ felkiáltásokat, melyek elementáris erővel törtek ki, midőn a menet az impozáns Bethlen-kollégium előtt haladt el. A Bethlen-utczában ezen kiáltásokhoz hozzá járult még az „abczug Herepei“ is. E tanár úr ugyanis, ki egész életét Nagy-Enyeden töltötte, kinek egész élete a Bethlen-kollégiummal összeforrt, jó-nak látta Kolozsvárt az ellenféllel szavazni, és midőn most a menet lakása előtt elhaladt, ismét jónak látta provokatív módon az ablakban megjelenni és a felvonulást végig nézni. Természetesen ezen tényének következménye lett, hogy a menet hatalmasan megabczugolta, és hogy kihívó megjelenésének szomorubb következményei nem lettek,

gyar halászt valamennyi régi és új eszközeivel, attól a kortól, amikor még a Káspító és a Volga táján figyelte a hal természetét, szokásait, életmódját és törte a fejét, hogyan lehetne legkényelmesebben hálába, vagy horogra keríteni. Herman Ottó kiállítása nem annyira az ősi halászat, mint inkább ősi jelleggel felruházott népies halászat, amelynek analogiái az alattunk lévő kulturtegekben találhatók meg. Ez azonban a kiállításnak csak az egyik sorozata. A második sorozat néprajzi jellegű, amely a magyarok útját jelöli. Mindkét sorozatban nagyérdekű és rendkívül nagybecsű ritkaságokat gyűjtött össze a tudós, ugyannyira, hogy egy-egy duplikátumáért külföldi múzeumok egész néprajzi gyűjteményeket ajánlottak föl neki cserébe.

Legelső, ami szembe ötlök, az őskor czölöpépitménye. Ott ül a halász, a „Kullogó“-n, amely egy háromlábú czölöpépitményből áll a tó közepén. A három falábat a víz fenekébe verte a halász s a víz felületén gyékényből vagy pokróczokból ülő helyet készített, amelyen naphosszat elüldögél, kezében a hosszú nyélen leülő horoggal, figyelve, hogy mikor jár arra vesztére a hal. Ez az egyetlen ősi halászeszköz, amely még most is használatban van a magyar halászatban. A másik a Fertő-tó kürtös „Vejszé“-je. Nagyon

komplikált halászeszköz és ugyszólván a tavak labirintja gyanánt szerepel. A legrégebb halászati eszközök közé tartozik; ha a hal beletéved, abból soha ki nem talál többé. Fából, nádából vagy kákából készített kaeskarings utvesztő, amelybe gyanútlanul uszik be a hal és úgy eltéved, hogy mire a felsőbb járatokba érkezik, 8-as alakban kanyarodik mindenfelé, de az utat a szabadba többé nem találja meg. Ezek a „Vejszék“ a régi korban királyi adományok tárgyát képezték.

Már IV. Béla idejében léteztek. Akármilyen régi is ez eszközök, a halászok kitűnő leleményéről és kitartásáról tanuskodnak s a gondolkodó emberben a történeti emlékek egész sorozatát ébresztik föl. A halászat története, amelyet szintén Herman irt meg, sok becses adatot szolgáltat azoknak, akik nem csak az ősi mesterség, hanem az azzal összefonódott reminszcenciák iránt is érdeklődnek. Neki köszönhetjük, hogy tudunk valamit a régi halászkorról; hogy tulajdonképpen czéhes halász nem volt, kivéve olyan helyeken, ahová a német vagy feudális befolyás elhatott, mint például Baja, ez a gyönyörű bácsmegyei város, amely a Duna mellett a Sugovicza partján áll és amelynek egykor virágzó kereskedelme és ipara volt. Tőle tudjuk, hogy a régi halászkor „bokrok“-at vagy „felekeze-

tek“-et képeztek, vagyis oly egyesületeket, amelyek egy háléhoz tartoztak és azon az alapon, hogy közös volt a szerszámjuk, a „uagygazda“ parancsnoksága alatt patriarchális csoportot alakítottak, amelynek még saját törvényszéke is volt. A „uagygazda“, vagyis a patriárka, néha kemény büntetésre ítélte a legényt, ha a „bokor“-ellen vétett. Lehúzták bizony a tiz körméről és úgy elverték, hogy a szeme is karikázott belé. De mással nem volt szabad megverni a halászlégyent, csak a halászati eszközzel, rendszeren a „czidék-vágó“ nyelével. Megegett, hogy az előjáró került a hevenyészett deresre, különösen ha elaludt. Ez mindig többet kapott, mint a legény, abból a logikus okból, hogy az előjárónak több az esze, illik hát hogy jobban megbecsülje magát, ha szolgálatban van. Ha ezt nem teszi, illik, hogy több verést is kapjon, mint más közönséges emberfia.

Herman szolgáltatta nekünk azokat az adatokat is, amelyek bizonyítják, hogy a magyar halászat a mohácsi vész idejében a fejlődés legmagasabb fokán állott. Akkor Nádasy Tamás nádor Léka mellett a többi rendszeresen tenyésztett pisztrángokat. De a szép mesterség virágkora a mohácsi gyásznapi után hanyatlani kezdett s ma már — mint Herman Ottó az 1885-ös kiállítás alkalmával kiadott katalógusban mondja —

mint holmi ablak-beverés, kódobálás, azt köszönheti polgárságunk komolyságának, érettségének.

A sötétre érve, a tűzoltózenekar a „de a k-emlék” jobb oldalán állott fel, rázendítette a himnust, a polgárság pedig kalap-levéve vette körül az emléket és hallgatta meg nemzeti dalunkat. A himnus elhangzása után — az esős időben — a fedett helyiségre vonult be a menet és e tágas helyet zsufolásig töltötte meg.

A zöld posztóval bevont elnöki asztal közepén Török Dániel elnök foglalta el az első helyet, tőle jobbra ült dr. Gyarmathy Ernő, a népgyűlés jegyzője, balról Kovács Gyula polgármester. Az asztal többi részét városunk előkelő polgárai közül a következők foglalták el: id. Cirner József, ifj. Winkler János, Varró Gergely, Török Bertalan, dr. Magyar Károly, dr. Bocz József, Folyovich Sándor, dr. Varró László, Ince Samu, lapunk képviselőjében dr. Ebergényi Sándor. Az elnöki emelvényen szemben az első padsorokban foglaltak helyet a Bethlen-főtanoda városunkban időző tagjai: Fogarasi Albert és Béla, Jancsó Sándor, Nagy Lajos tanár urak, továbbá Müller Mihály, dr. Jenei Elek tiszti ügyészek, majd a város tanácsa, a város előkelő polgárai mind egytől-egyig, a fennmaradt külön helyeken pedig egy városunk szép hölgyeiből alakult csoport tekintett le a termet teljesen betöltő polgárságra.

Elhelyezkedés után Török Dániel elnök a gyűlést megnyitván, az összehívás indokát, a gyűlés célját egy minden tekintetben szépen kidolgozott, alapos beszédben adta elő. Élvezet volt hallgatni az öreg urat, amint alapos tudással, helyes érvekkel ecsetelte a theologia érdekében folytatott küzdelmet, amint az enyedieknek e kérdésbeni igazságát fejtegette és amint lelkes szavakkal biztatott egy szebb jövővel. Végül egy határozati javaslatot terjeszt be és kéri a jegyzőt azt felolvasni. Perczekig tartó taps, éljenzés kísérte az elnök határozott beszédét, míg végre dr. Gyarmathy Ernő az egész teremben jól hallható hangon olvasta fel a következő határozati javaslatot:

Határozati javaslat.

Miután az erdélyi ref. egyházkerületi közgyűlés főtiszt. Szász Domokos püspök ur kezdeményezése és befolyása következtében eddigi ünnepélyes határozataival szemben a Bethlen Gábor nagy fejedelem végrendelete és Approbata Constitutio törvényozikkeinek rendelkezése ellenére szavazattöbbséggel elhatározta, hogy a Bethlen-kollégium theologiai akadémiáját eltörli és oly hangok is emelkedtek, hogy egytől-egyig intézet vagyont is fenyegetve látjuk;

mi, Nagy-Enyed város polgárai, akik a városunk védelmében elesett kollégiumi diákok emlékkövével felekezeti különbség nélkül összegyűltünk, egy szívvel, lélekkel a következő határozatokat hozzuk:

Kijelentjük, hogy:

1. Valamint azon dicső tanuló ifjak, kik most lábaink alatt porlanak, életüket áldozták fel városunk védelmében, úgy mi is, e város polgárai, felekezeti különbség nélkül készek vagyunk a Bethlen-kollégiumot, városunk díszét és büszkeségét s három századon át városunk borzasztó szenvedéseinek osztályos társát, a fejedelmi alapító által megállapított teljes egészében legjobb erőnkől megvédelmezni.

2. E végből megkeressük Nagy-Enyed város képviselő-testületét és Alsófehérvármegye törvényhatóságát, valamint a Bethlen-kollégium előljáróságát, hogy a maguk hatáskörében a kollégium egységének védelmezésére mindazt megtegyék, amit e célra helyesnek tartanak. Ugyanakkor felajánljuk részökre a város polgárainak támogatását.

3. A főtisztelt püspök urnak azon kijelentésével szemben, hogy ő is Nagy-Enyed városának szülöttje és hogy e városnak és a Bethlen-kollégiumnak javát a legnagyobb mértékben szíven viseli, ezen nyilatkozataival szemben álló működése folytán magunk részéről legmélyebb sajnálatunknak adunk kifejezést afelett, hogy városunknak ilyen, a Bethlen-kollégium alapító levelét és szerzett jogait megtagadó fia született, és kijelentjük, hogy a püspök urnak városunk és a Bethlen-főiskolával szemben már két évtizedet meghaladól hol elburkoltan, hol nyíltan tanusított ellenséges magatartása jogot ad nekünk is arra, hogy őt városunk igaz fia közé ne számítsuk, s ezért őt e város szülöttjének nem tekintjük.

E javaslat felolvasása után elnök azon kérdésére, hogy kíván-e valaki a javaslatot hozzászólni, először ifj. Winkler János állott fel, pár egyszerű, de szívből jövő szóval ajánlván a határozati javaslat elfogadását. Sokkal érzékenyebben, de az enyedi polgárság valódi érzelmeit fejezte ki id. Cirner József, midőn utalván azon mellékkörülményre, mely a kolozsvári többséget megteremteti tudta, ajánlta elfogadásra a felolvasott javaslatot. Ince Sámuel, mindnyájunknak Samu bácsija, egy félszázados tapasztalataira hivatkozva, rámutatva, hogy mily drága volt nekünk mindig e theologia, mit és mennyit veszítünk most vele, szintén ajánlja a javaslat elfogadását. Beszéde végeztével a terem minden oldaláról felhangzott az „helyes”, „elfogadjuk”. Mire elnök a javaslatot egyhangúlag elfogadottnak jelenti ki. Ugy az elnök, mint a felszólalók beszédeiben, midőn ezek a püspök nevet említék, vagy működésére céloztak, „abczug Szász Domokos”, „szégyen, gyalázat”, „le vele” hangzottak fel az elkeseredett pol-

a magyar halászat oly alacsony fokon áll, hogy a főváros halpiacát is külföldi halakkal kell ellátni a világhírű magyar halasvizekből, például a ponty, a legfőbb piacra nem telik többé; pedig a Duna, Tisza, Dráva, Maros, Körös, a Balaton, a Fertő mind kitűnő haltenyésztő vizek. A tudós ennek főokát a rézgazdaság eltűnésében, a rablólalászat elterjedésében és a gazdaság egyoldalú áramlatában látja, amely a hallal nem törődött és azt legtöbbször „senkiének és semminek” tekintette.

Végig tekintve a különböző halászeszközökön és szerszámokon: a fentőkön, amelyek az elveszett horgok kihalászására valók és analogiájuk ott van a svájci építészetben, a hálóköveken, a kuszakecéken, halászkana-lakon, öreg hálókön, pendelhálókön és horgokon, amelyeket a legkülönbözőbb korokból válogattak össze, különösen érdekesek az úgynevezett „Kutyogatók”, vagy „Buttyogatók”, vagy Futtyogatók”. Ezek még most is használatban vannak a szegedi és csongrádi halászköznél. Késalaku, 28-30 centiméter hosszú talpas fadarab ez, amelyhez egy jól megsulyozott kétvégű derék horg tartozik. Ez a harcsafogásra való. Ha a víz megárad, nyári időben csónakra száll a halászlás, eleven békát tesz a két horogra és

a vízbe lebocsátja. Azután kezébe veszi a Kutyogatót és annak lapos végével a víz színét verdesni kezdi. A locsban hasonlít a béke „Kuty-kuruty”-szerű hangjához, amely a harcsa figyelmét felébreszti és csakhamar bekapja a békát. E fogásra a halászt csak éles megfigyelés vezette rá, ami nem csekély leleményre mutat. A Volgán is ilyen kutyogatóval fogják a harcsát, míg a komáromi halász kis bádoggal „kutyogtatja” a vizet. A „vízahorog” szintén a hal tulajdonságainak megfigyelésén alapszik és a halászok ezzel csakis a hal kíváncsiságára és a csalódás után való magaviseletére számítanak. Az uszva tartott horogra semmi csalétket nem tesznek. A viza kíváncsian szaglássza körül a meztelen horgot és csalódásának úgy ad kifejezést, hogy megfordul és megüti a horgot a farkával. Ez a veszte, mert ilyenkor a farkával akad meg a horgon. A legtöbb viza így kerül a farkánál fogva rabságba. Ennek az analogiája is megvan a Káspi tenger északi részében és a Volga torkolatánál.

A hálók sulyozására a magyar halász rendszeren lószárcsontokat használ, nevezetesen a metacarpocsontot és a tibiát. De használják egyes hálókön a ló állkapcsát is. A pavillonban kifeszített hálókön úgy vannak e sulyok elhelyezve, hogy egy követ föl-

vált egy lólábszárcsont és megfordítva. Számtalan ilyen régi és ujkori kövek és csontok vannak itt összegyűjtve, amelyek szemléletbe úgy el lehet mérülni, mintha ott látnók az ősi és ujkori magyar halászt, a maga regényes foglalkozása közepett a vizeken, folyók és tavak partján, felszerelve a „csikász”-szal, „kaszur”-ral, a „csikász”-sal, „csikók”-kel, csipottongá”-val, vagy a „lápibottal”, Isten szabad ege alatt, viaskodván az elemekkel és a vizekkel, a maga egyszerű eszével küzdvén le az akadályokat.

De mi az, ami a többi eszközök között ott függ a falon? Egyszerű csontdarabok ezek, amelyek abban különböznek a többiektől, hogy az egyik oldalon simára van csiszolva és némelyik keresztben át van furva. Ezek csontkorcsolyák, amelyeket a halász vagy a közlekedés gyorsítására, vagy a maga élvezetére talált föl. Ma Szeged, Szentés és Doroszló vidékén a halászyerekek használják télen. Egyszerűen ráállanak, kezökbe vesznek egy botot, ezt vesszőparipa módjára a lábuk közé kapják, a jégnek neki támasztják és olyan sebesen iramlanak tova a simajégen, mintha modern korcsolyákkal siklanának rajta végig. Amelyik korcsolya át van furva, azt madzaggal kötötték a lábukra a

gárság ajkairól. Az eljenzéssel fogadott elnöki enuncziáció után szólásra jelentkezett Sebestyén Sándor, ki egy kerekded, rövid beszédben ajánlotta polgártársainak, hogy mindazoknak, akik a kolozsvári egyházkerület közgyűlésén oly melegen védtek igaz ügyünket, szavazzon a polgárság köszönetet. Az indítvány elfogadtatott és a gyűlés határozatának az illetőkkel leendő közlése végett az elnökség bizatott meg.

A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése képezte a gyűlés utolsó tárgyát. A jegyzőkönyv szövegezésének idejét használta fel Kovács Gyula, városunk derek polgármestere, hogy pár szívelyes szóban mondjon köszönetet a polgárságnak megjelenéséért és egy szebb jövőbe vetett reménnyel nyugtatta meg a kesergő, háborgó kedélyeket.

A jegyzőkönyv hitelesítése után a tüzeltő zenekar újra rázendítette a himnust, melynek hangjai mellett oszlott szét a gyülekezet, szép rendben és csendben, komolyan, a szent ügy méltóságához képest.

Az enyedi ref. theologia ügye.

Fennebbi czim alatt a „Pesti Hirlap” f. július havi 11-ik számában egy közlemény jelent meg, mely immár jelzi a kolozsvári éves Molochnak azon szándékát, hogy a theologus ifjak jutalmazására és segélyezésére tett alapítványok áthelyezését kívánni fogja a Bethlen-főiskola előljáróságától. Miután pedig ilyen vagyoni áthelyezési határozatot az egyházkerületi közgyűlés nem hozhatott, az igazgató-tanács felhívásának a kollégiumi előljáróság nem fog bizonyára eleget tenni. Hogy ebből újra egy nagy casus belli lesz, előre látható, valamint az alábbi cikk mézes-mázos szavaiból is érthető az ügygel nem ismerős nagy közönség félrevezetésének czélzata s az ítélet a jól preparált püspöki híveknek, hogy miután már ugysis át-estek a dolog legnehezebb részén: a Bethlen-főiskolai theologia megszüntetésén, készüljenek el egy kis vagyon lefoglalásához is, mert hát ez a telhetetlen falánkság — — — — logikája.

biztonság kedvéért. Érdekes ezenkívül a balatoni halászkánál is, vagy a körös-tarcsai halzsirkanál. A kanalat közönséges kagylónak a fele szolgáltatja, a nyelét pedig egy faág. A kagylót az éles széle teszi különösen alkalmassá erre a célra, amennyiben a halzsirt nagyon kényelmesen leszedheti vele a halász. Az egy étkezésre alkalmas kanalat ugy csinálja meg a halász, hogy a kagylófélét nádszálra erősíti rá, amelynek végét behasítja s a kagylót madzaggal megerősíti. Étkezés után a kanalat elhajtja, hogy szűkség esetében újat csináljon.

Ki volna képes azonban egy rövid cikk keretében felsorolni mindazt, amit évtizedeken át gyűjtött egy kutató elme, amit rendszerbe foglalt és közszemlélre állított, okulásra és gyönyörködtetésre? Csak az az egy óhajtatásunk van, hogy a katalógus, amely — mint értesülünk — nyomtatás alatt van már, mihamarabb elkészüljön, különben némák maradnak a kiállított tárgyak és csak a szakember érti meg jelentőségüket; csak hangszerek maradnak, amelyeknek nincs zenéjük, gyönyörű kötésű könyvek, amelyeknek betűi hieroglifekből állanak és csak a kíváncsiságot ébresztik fel, de azokat kielégíteni nem tudják.

Kolozsvár, július 9.

A ref. theologia disztermének ajtóit bezárták, a közgyűlés tagjai a szélrózsa minden irányában szétoszlottak. A nemes harc, mely 20 év óta sokszor talán kissé durva, kíméletlen fegyverekkel folyt, oly fényes bevégződést nyert, melyre Szász Domokos püspök büszke lehet, s olyan volt a végső összecsapás, melyben mindkét pártnak aczél fegyvere csillogott, de vért nem ontott. Tagadhatlan, hogy az utolsó megmérkőzésre mindenik harcra a legnemesebb fegyvereit hozta el s szívesen elismerem, hogy a küzdelem e magas színvonalát, még a vita hevében is, soha a személyes sértegetés vagy ragalmazó szó meg nem zavarta. Ugy az enyedik, mint a kolozsváriak a legnagyobb tárgyilagossággal, az ügy fontosságához illő komolysággal tárgyaltak, s ha a szavazásnál a „nem”-mel szavazók éljenzésben részesültek, az meggyőződésük mellett való szilárd kitartásuk jutalma volt, melyet a többség is szívesen koncedált. A Szász Domokos, Zeyk Dániel, meg a Bartha Miklós beszédei lehetnek a fokmérői az egész harc lefolyásának; mindhármán az érvek ügyes csoportosításával álláspontjukat szilárd meggyőződésük egész erejével védtek, úgy, hogy mindenikök önérettel mondhatja el magáról, hogy ő a győztes.

Alia jacta est. A 127 főből álló többség az enyedi theologia megszüntetését határozatilag kimondta és remélhetőleg az enyedik ebbe az ítéletbe belenyugosznak. Mert egynemely lapnak olyatén híre, mintha a küzdelem tulajdonképp most kezdődne, a valóságnak nem felel meg. Hisz mi volna a küzdelemnek oka? Azt mondják, hogy Szász Domokos az enyedi kollégium vagyonaiból akar egy bizonyos részt a kolozsvári fakultás anyagi erősítésére átvenni. Nem hiszem, nem lehet.

Igenis, az egyházkerület igazgató-tanácsa kétségkívül kérni fogja a kizárólag theologiai célokra tett kisebb alapítványok áthelyezését, aminők a theologus ifjak jutalmazására és segélyezésére tett alapítványok, de hát ennek jogosságához szó sem férhet s bizonyára az enyedi előljáróság sem fog ez ügyben nehézségeket támasztani.

Alapvagyon vagy alapjövédalom bárcsak ideiglenes áthelyezéséről szó sincs, mert ez esetben az igazgató-tanács magával szemben találna a közgyűlés összes világi elemeit, a gondnokokat és a nagyszámú tanárokat, akik intézeteik vagyona fölött ébren őrködnek és akik az enyedi kollégium érdekeiért nyiltan sikra szállnának.

De e felfogásnak ellene szól a Szász Domokos püspök nyilatkozata is, amelyben a theologia megszüntetésének céljául az enyedi főgimnázium és tanító-képző intézet megerősítését jelölte meg. Az az évi 13—15 ezer forint, ami a theologia kimulásával az előljáróság rendelkezésére marad, korántsem oly nagy összeg, amelyből az említett két intézmény hiányainak elenyésztetése után még fölösleg maradna.

Ha a gimnáziumi r. tanárok létszámát még hárommal emelik, hogy az I—IV. osztályok párhuzamosítása lehetővé váljék, mert Enyednek vonzereje Erdélyben még ma is megvan, úgy, hogy növendékeinek létszáma gyakran 7—800 is volt; ha a tanárok ötöd-éves pótlékait megjavítják; ha a tanító-képzőben, melynek ma tulajdonképp egy rendes

tanerője van, illő fizetéssel a tanárok számát növelik, ha a szegény fiuk segélyezésének mérvét fokozzák: az a 13 ezer forint teljesen fölhasználhatik.

Enyedet pedig erősíteni az erdélyi reformátusok egyetemének elsőrangú érdeke, mert oly megyében fekszik, melynek lakosságából csak 16% magyar, 78% oláh, ahol tehát magas nemzeti missziót töltött be a multban és tölt be ma is. Ez érdeket a ref. egyház-egyetem szem elől téveszteni nem fogja, de nem is szabad.

És a nagyenyedi kollégium, amely eddig theologiával, anyagi erejének gyöngesége miatt, gyakran fáradtan végző főséges hivatását, terhének egy részétől szabadulva, anyagi helyzetében meggyarapodva foglalhatja el újra helyét középiskoláink elsőinek sorában s lobogtathatja magasan a fölvilágosodás, a tudomány, a hazaszeretet háromszínű zászlóját.

X. Y.

Levelezés.

Verespatak, 1896. július 9.

Verespatak nagyközség érdemdús képviselő-testületének jóvoltából én is megnéztem az ezredéves kiállítást s kötelességemnek tartom, mivel ezen utazásom nagyobb részt községi segély által vált lehetővé, erről nyilvánosan beszámolni.

Balogh Imre kir. adótárnok ur szivességéből már elutazásom előtt Budapesten szállást kaptam, megérkezésem alkalmával tehát a szállás-keresés kellemetlenségeitől meg voltam mentve s június 30-án reggel 7 órakor ebbe nóm és több hozzátartozóimmal be is vonultunk.

Megérkezésünk után rögtön a kiállítást tekintettük meg. Itthon elutazásom előtt elképzelttem, leírások, mások elbeszélése után, hogy mily szép lehet ez, sőt az igazat megvallva, kételkedtem is abban: vajjon csakugyan olyan-e, mint amilyennek mondják? de mikor megláttam s a kiállítási pavillouokat végig néztem, azon meggyőződésre jutottam, hogy sokkal szebb, mint amilyennek képzeltem; annak szépségeit sem leírni, sem elmondani nem lehet, azt látni kell, hogy kellő fogalmat nyerhesünk róla.

Az aprólékosságig kiterjedő figyelem, a nagy szaktudás, bámulatra méltó izlés, mely kiállításunkat jellemzi, büszkeséggel tölti el minden jó magyar szívet, és az, aki teheti, de nem tekint meg, bünt követ el maga maga ellen, mert ilyen szépet nem egyhamar fog látni.

A hadügyi, a bosnyák, erdészeti, ipar, történelmi stb. stb. csarnok mind oly szép, hogy az ember alig tud azoktól megválni, és sajnálja, hogy nincs legalább is száz szeme.

Légelsőbben is a bányászati pavillont tekintettük meg. Itt ismerősre találtunk e pavillon felügyelője: Ürmösy Kálmán kir. főmérnök személyében, ki aztán a lehető legnagyobb előzékenységgel mutatott meg nekünk mindent. Meglepett a pavillon közepén elhelyezett művészi kivitelű csoport. Egy bányász csákánnyal kezében nézi örömmel vegyes ijedelemmel az előbukkant „csapást” (arany-előjövétel) s a csapás mellett egy kis hegyi törpe kedélyes nevetéssel nézi őt. Remek csoportozat; tervezőjének dicsőségére válik.

Itt aztán tapasztaltam, hogy Verespatak nincs méltóan képviselve. Egy pár közönséges stufa az egész, amit innen kiállított a

kir. kincstár; pedig mennyi szép stufa van magánosoknál, mily szép kristály-arany van itt többeknél; ha ezeket kiállítják, a hunyadmegyeieket, kik valóban kitétek magukért, tökéletesen lefőzik, mert szép és nagyon értékes aranygyűjteményükben kristály-előjvetelt nem láttam.

Azután sorra vettük a pavillonokat s egyebet sem tettünk, mint: „Istenem be szép! Jaj! be gyönyörű“ kiáltásokba törtünk ki. Minden pavillont (hat napon keresztül) megtekintettünk, de egyetlen-egyről sem mondhattuk: ide kár volt eljönni, mert mindegyike oly érdekes, annyi szépet rejt magában, hogy ily gondolatra nem is juthattunk.

Megnéztük a kiállítási falut, a torockói ház felügyelőjével ismeretséget is kötöttem, kinek jól esett, hogy erdélyi embert láthat. Szép szál ember nagy bajusszal e torockói bácsi, ki alig várja, hogy ott hagyja a kiállítást, mert mint ő mondá: „Meguntam a sok bámulót, azonkívül 50 frt havi fizetésből nem lehet itt kijönni!“ Innen a faluházához mentünk. No, ez az egy nem lepott meg. A miénk, a most készülő, sokkal szebb lesz. Itt az irodai berendezést (írattár, törvénytar, nyomtatványtar, ügykezelési) akartam behatóbban megtekinteni, de „Ne tessék a kiállított tárgyakhoz nyulni“ felírás ettől visszariasztott.

Kiérve a faluból, „Ós-Budavár“-hoz jutottunk. De ide bemegyünk, be bizony! Lefizettük a lefizetni valókat s garádicson felé bejutottunk a régi török uralom alatt álló Budavárba. Valóban ügyes gondolat volt ennek tervezőjétől, de a kivitel is nagyszerű ám! azok a régi, ósdi házak, hulló vakolattal, kezdetleges tatarozásokkal, zsindegy-foltokkal, a török-styltű házak oly ügyesen vannak elkészítve, hogy az ember alig győzi bámolni. Hát még az a sok bazár, jövő-menő törökök, régi magyar vitézek, az a városi zaj! Egy vendéglő előtt egy török zenekar produkálta magát, melynek „primása“ abban tündökölt, hogy nyelvével nyújtogatta, szeméit forgatta, turbánja bojtját fejével körben forgatta, szóval olyan grimaszokat vágott, hogy egyhangulag felkiáltottunk: menjünk innen. A piaci téren Serly karmester 70 tagból és régi magyar vitéz köztümbe öltöztetett zene-kara játszott, s velük egy csomó magyar ruhába öltöztetett leány énekel. No, ez aztán szép volt; jó ideig hallgattuk a szebbnél-szebb magyar dalokat és énekeket, de az eső elzavart. Több látni való megtekintése után a Holden-bábszínházat néztük meg. Oly szép, sőt remek kiállítású darabokat adtak elő mozgó, beszélő (szájuk mozgását is láthatni) babák, hogy kis fiam alig győzte bámolni s a baba-bohócok bohóskodásait harsogó kacajjal kísérte.

Az előadás után bucsut vettünk „Ós-Budavárától“, s földalatti villamosra felülve, az Andrássy-uton kiszálltunk, a „Plasticon“ megtekintése végett. Végig néztük a viaszalakokat, csoportozatokat; az utóbbiak között a legszebb, legmeghatóbb „Királynék Deák ravatalánál.“

Majd ugyane helyiségben levő „Kalifa tündérkertjét“ néztük meg, hol a tükrök felfüggő elhelyezése sok derűtséget kelt, mindegyre saját magával ütődik össze a szemlélő és kéri a pardont.

Megnéztük a képzőművészeti csarnokot. Onnan a Munkácsy „Eccé homo“ nagyszabású képe megtekintésére indultunk. A terembe belépve, a képen levő alakokat szinte

mozogni, kiabálni, sírni, zokogni, dühöngni láttuk, hallottuk s Krisztus fenséges alakja nagy benyomást tett reánk. Suttogva beszélgettünk, s néztük, néztük eme gyönyörű festményt, melyet az egész világ bámul s amelyet hál' Istennek magyar ember festett.

Láttuk Feszti körképét, „Árpád bejövételét.“ Gyönyörű kép ez, a festett valósággal összeegyesítve, a mozogni látszó alakok, a dühös vad csata, a szép festett vidék, az időváltozás mind-mind remek, szép.

Láttuk a Thorma által festett „Aradi vértanúkat.“ Nem jó ide magyar embernek eljönni. A gyászszal bevont terem, a kép, melyen az egyik halhatatlant, dicsőt már akasztják s a többiek halál-megvételével mégis fájólag nézik... a multat, a sötét, gyászos multat emlékünkből visszaidézi és szívünket facsarja. Én magam is e kiállításban törtem ki: „Gyalázat volt ily dicső hősöket, katonákat mint rablógylkosokat felakasztani! szégyen, gyalázat.“ Csak ennyit mondtam, de mennyit gondoltam!... Nem jó ide magyar embernek eljönni!

Gyönyörködtünk a „Kosciuskó győzelme“ Trill és Molnár által festett körképben. Ez vetélkedik Feszty körképével, sőt némely részletében szebb is.

Voltunk a „Pokolban“ is. Borzalmas hely. Nem tudja az ember, min bámuljon: Daute iszonyu képzelő tehetségén, vagy a festőknek e rémséges eszme realis megvalósításán! Azok a szenvedő, kínlódo kinok, nagy borzalmas kinokat szenvedő lelkék, a borzalmas hely megtekintése: nem gyenge idegzetű embernek való, s mi is nagyot lélegzettünk, midőn ismét a szabad levegőt szívhattunk.

Az összes színházakban voltunk. A „nemzeti“-ben a „Pont Piquet“ cz. bohózatot, a népszínházban az „1000 év“ cz. látványos darabot adták, mely nagyon lelkesítő, s a melyet csak is mi érettünk vidékiekért szerettek; a vigszínházban „Csaj meg édes“ cz. bohózatot, mely oly trivális, hogy a mi vidéki gyomrunk nem veszi be; az Operában pedig „Sába királynője“ cz. dalművet.

Konstantinápolyt is megtekintettük, hanem semmi hatással nem volt ráunk; az egész egy be nem végzett alkotmány; nagy reményekkel, de kevés pénzzel fogtak építésébe, s a hid majdnem összes pénzüket a vállalkozóknak elnyelte, úgy, hogy Konstantinápoly házaiból alig van valami érdekes felépítve. Este, ha ki van világítva, szép. Lehet itt hintázni, körforgózni, tevé „lovagolni“ (tevégelni nem jó szó), szóval a pénzt bőven elpredálni van elég alkalom, de hogy megérdemli-e?... ez más kérdés.

Megnéztük az összes szobrokat. Átmentünk Budára omnibuszon, mely alkalommal nőnek tárczáját egy szerencsétlen zsebmetező elcsente. De meg is bűnhődött; csak 35 kr és egy kofferkulcs volt benne. Budán a fürdőket, királyi lakot, honvédszobrot, Mátyás-templomot néztük meg.

Megnéztük, végig sétáltuk a híres Margitszigetet, élveztük a jó levegőt s bámultuk a kertészeti remekeit!

Végül megemlítem a rendőrséget, amelyet a fővárosi lapok nagy része mindig ócsárol. Soha udvariasabb embereket! Felvilágosításokat bármelyik a legnagyobb készséggel, udvariassággal adja meg, ügyel a személyes vagyon biztonságára, kivált reánk vidékiekre, kikről báméskodásuk közepett a zsebmetezőnek valóságos gyerekjáték, tárczájukat, órájukat ellopni.

Nagyjában leírtam, amit láttam, részlete-

sebben nem tudom, azt látni kell, s jó szívvel ajánlom: nézze meg mindenki, aki csak teheti.

Jánky Kálmán.

Előfizetési felhívás

a
„KÖZÉRDEK“
XV. évfolyamára.

A „Közérdek“ politikai lappá alakulván át, hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap jelenik meg.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 „ — „
Negyedévre	1 „ 50 „

Mindazon tisztelt olvasóinkat, akik a következő évnegyedre még elő nem fizettek, tisztelettel kérjük előfizetésük mielőbbi megújítására, hogy lapunk szétküldése akadályt ne szenvedjen.

A „Közérdek“ kiadóhivatala.

Vegyes hírek.

— **A zalathna-gyulafehérvári helyi érdekű vasút zalathna-kénesei szakaszának műtanrendőri bejárása** f. hó 10-én tartatott meg. A kereskedelmi miniszter képviselőjében részt vett a bejárás: Pap Árpád miniszteri titkár, Alsófehérvármegye közigazgatási bizottsága részéről Albert Iván a kir. építészeti hivatal főnöke, a társulat részéről Szajbéli Gyula, Mandl Pál és dr. Mohay Sándor, ugyszintén Granichstatten, a vállalat műszaki vezetője. A kiküldött bizottság a kiépített szakaszt felülvizsgálván és rendben találván, azt nevezetesen a kénkövánd-szállításra, de egyáltalán teherszállításra is a forgalomnak átadta. Kiválóan érdekes, hogy ez alkalomból Szajbéli Gyula, dr. Mohay Sándor és Granichstatten tanulmányozás tárgyává tették a zalathna-abrubbányai vonalat, különösen annak „Vultur“, „Keso“ és „Bucsum“ nevű részeit, annak kiderítésére, lehetséges volna-e a zalathnai h. é. vasutat Abrubbányáig tovább vezetni. Mint örömmel értesülünk, a tanulmányt tevő urak azon megállapodásra jutottak, hogy a vasutvonalnak az abrubbányai völgybe leendő vezethetése elé nem merülnek fel leküzdhetetlen akadályok.

— **Figyelmeztetés.** Nagy-Enyed város 1897. évre megállapított képviselő-választók névjegyzéke az érdeklődők betekínhetésére a városi levéltárban közszemlére kitétetett s az a hivatalos órák alatt betekínhető. Felhívjuk választó-közönségünk figyelmét ezen tényre annál is inkább, hogy saját érdekükben győződjenek meg arról, hogy nevök a névjegyzékbe be van-e véve, nehogy mások tévedéséből a jövő évben leendő képviselő-választáson szavazati jogukat ne gyakorolhassák.

— **A nagyenyedi róm. kath. templom-torony fala** már-már készülő félben van, úgy, hogy remény van, hogy a fedelet már e hét folyamán megkezdik építeni.

— **Ingyen permetező kiosztása!** A „Peronospora Viticola“ elleni védekezés előmozdítása szempontjából a nagyméltóságú földmívelésügyi miniszter ur 126 darab „Budapest“ nevű permetezőzt küldött szegényebb sorsu szőlőbirtokosok közt ingyen való kiosztás végett, miért is felhivat-

nak mindazok, kik az említett permetezők-ből kapni óhajtanak: mielőbb forduljanak alólírott igazgatóságához. Nem nagyenyedi szőlőbirtokosok részére vasuton vagy postán való küldés saját költségükön történik. A vinczellér-iskola Igazgatósága Nagy-Enyeden.

— **Mulatság.** A nagyenyedi ipartestület millenáris dalkara — mely a városunkban csak nem rég megtartott millenniumi ünnepelyeken oly szépen működött — az ipartestület pénztára javára ez év augusztus 2-án hangversenyvel egybekötött táncmulatságot rendez a sétatéri fedett táncz helyiségben, melyre a szépért és nemesért lelkesülő közönségünk figyelmet már jó eleve fölkérjük.

— **Gyászhir.** Dr. Kanitz Ágost, a kolozsvári egyetem hírneves tanára, a legkiválóbb botanikusok egyike, folyó hó 12-én váratlanul elhalt. Halála nagy veszteség a magyar tudományosságra nézve.

— **Halálozás.** Gazsa Samu, vendéglős a „Két hattyu“-ban, folyó hó 15-én reggel 4 órakor, élete 38-ik, boldog házassága 7-ik évében hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. Hült tetemei folyó hó 17-én d. u. 4 órakor az ev. luth. vallás szertartásai szerint a helybeli ev. ref. sírkertbe örök nyugalomra fognak helyeztetni.

— **A marosújvári olvasókör** saját pénztára javára 1896. évi július hó 18-án (szombaton) a „Liget“-ben tombolával összekötött nyári tánczvizalmat rendez. Belépti-díj személyenként 60 kr. A tánczvizalom kezdődik este 8 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság a következő szombatra halasztatik.

— **Szenzációs gyilkossági pört** fejezték be a napokban New-Yorkban. Fleming asszony, ki a legelőkelőbb társaskörökhez tartozott,ült a vádlottak padján és az ellene emelt vádnál borzasztóbbat képzelni nem lehet. Azzal vádolták Fleming asszonyt, hogy méreggel elpusztította tulajdon édes anyját azért, hogy az örökséget megkapja. A tárgyalás fölmentéssel végződött, mert a bizonyítékok nem voltak elegendők, de akik az ügyet közelebbről ismerik, meg vannak győződve róla, hogy a vád alaptalan.

— **A törekvő Japán.** A japáni kormány fizetésemelést engedélyezett mindazon hivatalnokai részére, kik egy vagy több külföldi nyelvet beszélnek. Legtöbb sulyt a mikádó országában a német, francia, angol és orosz nyelv tudására fektetnek.

— **Bölcs Salamon.** Igazán kedves módon egyeztetette ki a minap egy angol bíró a pörlekedő feleket. Egy fiatal ember és egy fiatal leány pörlekedtek egymással egy birtok miatt. Az eset nagyon komplikált volt, a bíró erősen törte a fejét, hogy merre billentse az igazság mérlegét, míg végre nagyon bölcs ötlete támadt. „Azt hiszem, — így szólt a modern Salamon — hogy az ügyet nagyon könnyű és kellemes módon oldhatjuk meg. A fölperes jóra való fiatal ember, az alperes kedves, csinos leány. Mit tehetnének okosabban? Menjének a paphoz és éljenek együtt a vitás birtokon. Ez csak sokkal helyesebb, mint ha folytatják a pört és az egész birtok ára fölmege perkoltságra.“ Az ügyvédek keserűen mosolyogtak az ékes beszédre, a hajadon elpirult és nem mondott semet, a fölperes nagy zavarba jött és azt dadogta, hogy tulajdonképpen meg volna a kölcsönös rokonszeny, a bíró pedig gyorsan véget vetett a dolognak és kimondta az ítéletet: „A birtok fölperest illeti meg az esetben, ha alperest két hónap lefolyása alatt nejevé teszi.“

Meteorologiai jelentés július 12-től jul. 15-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő max. min.	Napi
7	61.3	+17.2	NW ₂	10 ●	9.0			
12	2 61.8	+19.0	—	10 ●	7.2	+21.0	+12.5	
	9 62.3	+17.0	—	4	—			
7	62.5	+15.9	—	0	—			
13	2 59.6	+26.0	W ₁	2	—	+27.1	+10.5	
	9 61.2	+16.8	—	1	—			
7	61.3	+15.2	—	9 ●	0.5			
14	2 60.5	+18.4	NW ₁	8 ●	1.0	+22.5	+10.6	
	9 61.1	+14.2	NW ₁	3	—			
7	60.6	+14.0	SW ₁	10	—			
15	2 60.0	+20.5	—	9	—			
	9							

Kilátás: Felhős, esőre hajló idő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C°. fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10 -ig. Borulat foka = 1—10 -ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, ▽ = dara.

Apróságok.

Bölcs tanácsok az Őstőkösből.

A Jókai műveire előfizetni ugy sem tudunk, de ezt úgy hirdessük, hogy nem akarunk: az által előkelőségünk növekedik.

Mondj le a politikáról és légy demokrata, mint Atzél Béla báró. Téged is arisztokratának fognak tartani.

Beszélg mindig a szent hitről, a házasság szentségéről s a mellett élj flott életet, szeresd a mások feleségét, a ballerínákat és kóristánókat — s bátran megjelenhetsz a szabadkai nagyuri gyűlésen.

Gyerek-észszel.

Toto ir a nagybátyjának. Atyja kérdöre vonja, miért ir olyan nagy és vastag betűkkel?

Toto: Apa azt mondotta, hogy a bácsi nagyot hall!

Keveset ér.

- Van Sárika kisasszonynak vagyona?
- Szépsége a vagyona.
- Ah! Milyen közel van a bukáshoz!

Zavarban.

Öreg nagynéni: Kedvesem, épen az imént csináltam végrendeletet, melyben rád tizezer forintot hagytam.

Unokaöcs: Oh, drága nagynéném, mivel fejezhetem ki hálámat? Hogyan érzi magát?

Modern eselések.

Hölgy (cselédet fogadva): Minden szükséges kelléke, ugy látszik, meg van. Van-e kedvese?

Cseléd: Nincs, nagysád, de szerezhetek egyet hamar.

Azok a vők.

A.: Levelet kaptam szülőidtől. Anyád nagyon beteg volt.

A.-né: Szegény édes anyám! Jobban van?

A.: Légy higgadt! Légy elkészülve a legrosszabbra!

A.-né: Ah! Meghalt?

A.: Oh nem! Azt mondtam, a legrosszabbra légy elkészülve. Mához egy hétre itt lesz.

A hatodik.

A winchesteri esküdtbiróság halálra ítélte a husz éves Burden Jamest, aki veszekedés közben megölte kedvesét. Ő a hatodik, akit július hó folyamán fognak kivégezni Londonban.

Modern.

Emil úr lihegve szól:
— Oh, angyal, ha szívembe tekintenél, meglátnád benne képedet, meglátnád a benne égő szerelmi lángot, meglátnád...
Irma kisasszony félbeszakítja:

— Mindjárt meglátjuk.
Előszedi Röntgen-féle apparátusát.

Mai férjek.

A menyecske becézgeti férjét:
— Ugy-e, édes, nem sajnálod az agglégény életet?
A férj felel:
— Oh nem, hiszen a vendéglőben oly rosszul főznek.

Irodalom.

Magyarország Ezredéve.

Két szegedi hírlapíró: Szmollényi Nándor és Liptai Károly, a „Szegedi Híradó“ belmunkatársai, nagy irodalmi és történeti munka elkészítésére vállalkoztak. Átérezve az ezredéves ünnep fenséges voltát, eltökélték, hogy „Magyarország Ezredéve“ czimmel megírják az ezredéves ünnep egész történetét. Képet adnak az utókornak a magyar király és királyi család, a magyar nemzet, a törvényhatóságok, iskolák, egyházak, testületek, ipar, mezőgazdaság, kereskedelem, tudomány, irodalom, művészet, zene stb. ezredéves ünnepléséről.

Az eszme hazafias és kiválóan hasznos, az alkotandó munka pedig maradandó becsü lesz.

Az idők óramutatója csak századokat jelez a világtörténelem lapjain. Századokról regélnek a legendák, tizenhatsz százados maga a szeretet vallása is, csak a magyar történelem foglal el egy ezredet az idők folyásából. Hogyne volnánk büszkék, feltékenyek erre a tiszszázados multra, amelyben a sok bánat mellett annyi fényes diadal, hadi dicsőség van letéve öröklül, hogy erre a fényes ezer évre csodálattal néz a világ. Rátettük most a koronát a tiszszázados történelemre az ezredéves ünnepekkel. Ennek a koronának nincs más drágaköve, mint a magyar hazaszeretet, nincs más éke, mint a koronás király iránt való hűséges ragaszkodás: ám ezeket a drága köveket jön hozzánk bámulni az egész világ és a föld minden nemzetének gyermeke elviszi magával otthonába a magyarok iránt érzett szeretetét és bámulatát.

Ez a ragyogás, amelyet a magyar hazaszeretet, ezereves szent történelem magából kisugározott, belemerül abba a fényes multba, amelyből ünneplésünk néhány röpke pillanatra a történelemből kölesön vettünk. A földmives, iparos, kereskedő, hivatalnok, szóval minden magyar ember, visszatér ünnep után munkájához, és ez a fényes ünnep csak emlékezetben, mesében, halvány képzetben fog élni az utókor előtt. Ha az ezereves ünnep ragyogását nem is tudjuk vesztáttüként ébren tartani, munkálkodjunk azon, hogy egy pillanata, egy morzsája se maradjon följegyzetlenül ennek a világtörténelmi nemzet-ünnepnek; legalább olvassák azok, akik nem láthatták, milyen ünnep volt az, amely most mámorossá tesz bennünket dicsőségével.

A megjelenendő munka hazafias és eszményi célját bizonyítja az, hogy Wlassics Gyula vallás- és közokt. miniszter elfogadta a könyv ajánlását, amely mint forrásmunka is határozott értéket ígér. Ohajtandó, hogy ahová a szerzők adatokért fordulnak, azt mielőbb a legnagyobb készséggel juttassuk el kezeikhez. Ez hazafias kötelességünk.

A nagy munka első kötete ez év október havában fog megjelenni.

Közgazdaság.

Kerti gazdálkodás.

A magyar embernek egyik betegsége a gyonyolódás. Ha valami szokatlan dolgot hall, melynek megértése egy kis fejtörésre, egy kis fáradságba kerülne, ahelyett, hogy arra rá szentelné magát, inkább tréfára veszi a dolgot és kineveti.

Igy vagyunk, ugy látom, az én javaslatommal is, tudniillik az én kertészeti ajánlatommal; amennyiben a „Néplap“, czimű lapnak egyik számában azt olvastam, hogy jó lenne a kerti gazdálkodás, de nincs tagosítás, tehát nem lehet. No, így könnyedén bánni el a dologgal nem helyes; mert ha valamit jónak és hasznosnak elismerek, de annak véghezvitelét akadály gátolja, nem az a helyes, hogy a jó dolog véghezviteléről lemondják, de az, hogy az akadályt elhárítsam.

Annyi bizonyos, hogy tétlen közönyünk növeli a mi anyagi bajunkat még nagyobbá. Azok a szétszórt, kis darabka földek, hogy az okszerű berendezést, a helyes miveletit beosztást nagyban akadályozzák, bizony könnyű dolog belátni, de úgy látszik nehéz rajta segíteni keleti lustaságunk miatt. Már pedig, hogy kis gazda nyers-termeléssel nem tud megélni, azt a súlyos körülmények kézzelfoghatólag bebizonyítják. Fogjunk hát hozzá a tagosításhoz, kicsiségekben ne akadjunk fel. Ha különböző minőségű a határ, lehet azon segíteni, hogy senkit meg ne csaljunk, károsítsunk.

Én újból azt ajánlom, hogy kiegészítsük a kerti miveletet karolják fel egész erővel, s biztos jövedelmük szaporodása fizeti a fáradságot, mert a kerti terményekre épp oly szükség van, mint a kenyérre.

István gazda egyik üzenetéből pedig azt látom, hogy egy későn ébredő atyámfiai azzal gyonyolódik, hogy mi lesz a világból, ha mindenki zöldséget termel?

No, ily feltételes gondolkozásra kár a szót vesztegetni, de azért röviden ráfordítom a figyelmet.

A földolog, hogy az ember tudja, mit is lehet kertészetiileg nagyban termelni. A korai veteményeknél nagy a választék és ezeknek az ára mesésen magas. A korai zöldségek, saláta, később az enni való kukorica, burgonya igen jól fizet.

A nyári termékek is igen dús választékkal hívják a kertészt.

A télire szükséges kerti vetemények kelendő piacot találnak.

S ha egy kissé fáradságosabb kertészetet, a karfiol, spárga, retektermelést is megfigyeljük, látni fogjuk, hogy a zöldség mellett még egész légió a kerti termelvények száma.

A dinyetermelés is a kertészet egyik ága. Ne felületesen, de hozzánk illő komolysággal fontolgassuk a kérdést; s akkor azt hiszem, hogy a kerti gazdálkodás hívei szaporodni fognak.

Vasadi Balogh Lajos,

Piaci árak.

Nagy-Enyed, 1896. július 12.

Buza legjobb	100 kilogramm	7.50
„ közepeszerű	„	7.—
Kétszeres legjobb	„	7.—
„ közepeszerű	„	6.50
Rozs legjobb	„	5.50
„ közepeszerű	„	5.—
Zab legjobb	100 kilogramm	5.50
„ közepeszerű	„	5.50
Kukorica (tegeri)	„	5.—
Burgonya	„	2.—
Széna legjobb	egy szekér	5.50—5.50
Szalma legjobb	„	2.—
Bikkfa 1 köbm. keresztirányban nélkül, 1 m. hosszú	„	3.50
Cserfa 1 „ „ „	1 „	3.20
Tölgyfa 1 „ „ „	1 „	3.50
Faszén kemény	egy hektoliter	1.70
Marhahús	1 kilogramm	—36
Sertésbús	„	—44
Szalonna	„	64—76

Csarnok.

Nagy-Enyed.

Huzzák, huzzák a harangot!

S olyan bús az, ahogy kondul;

Mint ha temetésre szólna.

Ép úgy sir a fájdalomtól...

Temetésre, arra kondul,

Háromszáz ey! eltemetnek.

A történet rámutat majd:

„Szász Domokos, ezt te tetted!”

Mit nekünk nagy Bethlen Gábor!

Nincs már ősök kegyeletje;

Régen kihalt ez belőlünk,

S meghalt Erdély fejedelme!

El kell venni iskoláját,

Minek is az Nagy-Enyednek?...

De pusztulva visszhangozza:

Szász Domokos, ezt te tetted!

Erdélyben a magyarságnak

Nagy-Enyed a véghatára.

Azontul már minden lépten

Az oláhnak van tanyája;

Eddig Enyed iskolája

Volt a lelke e seregnek,

S hogy elvívéd, téged dicsér:

Szász Domokos, ezt te tetted!

Látom már az oláh hordát;

Mindig jobban közelednek;

Nézd a lángot! hogyan üt ki

Tetején az épületnek.

Hallom a halálordítást,

Látom vérét a sebeknek.

Az oláhoknak kezével,

Szász Domokos, ezt te tetted!

Zúgjad, zúgjad nagyenyedi

Ős forónyának kis harangja,

Ameddig csak elhallatszik

Harangodnak csengő hangja:

Szász Domokos volt a vészre

Ennek a szép Nagy-Enyednek,

Nem hallik ott több magyar szó:

Szász Domokos, ezt te tetted!

Bethlen Gábor iskolája

Elhagyatva, összedölvé...

Kiment onnan már mindenki,

Csak a kavic szól belőle.

Erős várunk volt ez eddig,

Vára a magyar Istennek,

S magyar püspök dönti romba...

Szász Domokos, ezt te tetted!

(„Bolond Istók” jul. 12.)

Hol a boldogság?

Amikor az anyatermészet hosszú téli álmából felocsudik és újra — Isten tudja

hányszor — ébredezni kezd, elküldve a nagy mindenségre legkedvesebb, legbájosabb tündérét, a tavaszt: új életre kel minden. Az údvőt hozó tündér elúti a zord, hideg napokat. E helyett aranyos napsugarak játszadoznak az illatterhes, átlátszón tiszta levegőben ide-oda himbálódó gyenge, fakadó virágszálakkal. Vigan csobognak a megtisztult csermelyek, s a tavak tükrén elsimuló hullámok, melyeket a játszi tündér lehellete kavart fel, titokzatos csevegés és szeretetteljes édelgés között ölelkeznek a gyepfedte part szélével.

Csodálatosan harmonizál a nagy természet égi zenéje az emberek szívében keletkező vágyakkal. Öröme, údvre leleselkedik minden gondolat, s a tudatlan, az ártatlan gyermeki szívet is győtri a tudni-vágy. És ilyenkor, amikor minden szív örül, amikor mindent beragyog az igazi boldogság érzetének szent glóriája, amikor a létezés tudatától megittasul a lélek, működni kezd a szív, feltárva előttünk egyszerre egy új érzést, ezer öröme és ezer bánatával megösmerteti velünk az emberi szívekben előbb-utóbb fellobbanó szerelmet.

„Az igazi boldogság nem lehet, más, mint az, melyet akkor érez halandó lény, amikor szeret”... Így hallottam én vélekedni egyik barátomat, ki egy évvel ezelőtt ösmerkedett meg szíve hölgyével.

Meglátta őt és megszerette menten. A leány tudta nyilván, hogy barátom szereti őt, hiszen egyetlen mosolyával sokszor boldoggá tette. Az ifju lázas napokat élt át. Ő csak szeretett, szerelmes volt igazán, kimondhatatlanul. Búbajos érzés fogta el, ha hölgye kezeit érintette ajkaival.

A leánya látta az ifju gyöttrődéseit, látta azt testi szemeivel, de szegény barátom annak áldozatja lón, hogy a leánya lelki szemeivel nem tudta mündezt észrevenni. Tiszta, igaz, nagy szerelemmel fordult feléje az eleterős, daliás ifju, boldoggá akarta tenni, feleségül véve őt, csendes, édes otthont teremteni, ahol őt mondhatlan rajongással imádtá volna. A leánya csábító volt, amde tudta nélkül. Igézó volt azzal a természetes Istenadta bájjal egész lényén.

Amde szeretni nem tudott, szíve nem volt. Ha néha órák hosszat ültek együtt, s az ifju szötte csábos, údvőt osztó ábrándképeit, a leánya szemei tán egy percze meg nedvesedtek, s aztán — miként a szalma láng, mely egy pillanat alatt ellobban — lelke ismét elkalandozott az üres, sötét semmiségbe.

Továbbnem várt az ifju. Megkérte a leány kezét, melyet meg is kapott. Meg volt az esküvő. Talán majd az esküvő után, talán ha majd mind valósulni látja azokat, amiket azelőtt oly áhitattal hallgatott, de amely szívből fakadó, édes-bús szavak hatástalanul vonultak át lelkén, miként akadálytalan pusztaságon a dühöngő szélroham.

Az ifju most még jobban imádtá szobor-szép nejét. Mióta egymáséi lettek, sokszor reájuk borult már az alkony, sokszor kigyult fölöttük az égen az a csillagmiriád, sokszor rájuk virradt a piruló hajnal, mely ezüstös harmatkönyeket hullatott a rajongó férj bánatán, amelyet azonban fiatal neje mind nem tudott még megérteni, viszonzni.

Betelt egy félév az esküvő után. A férj most forróbb szerelemben volt, mint valaha, hideg, érzéketlen egykedvűségben azonban a nő.

A férju most már az örüléshez volt közel, vad dühvel kárhoztatta önmagát, hogy

miért szereti oly forrón e nőt, ki őt nem nem érti meg, s nem tudja viszont szeretni.

Mily végzés ez istentől, hogy ép e nőtől tagadta meg a legszebb, legmagasztosabb, legékesebb tulajdonságot: a szeretetet... Egész reménységét még a jövőbe helyezte, melyben neje anyja lesz.

Eljött ez is. Fájdalom tükröződött vissza a szép halavány arczon, mondhatlan fájdalom, mely könyekre fakasztotta a rajongóan remegő férjet, ki most könyörgött imádozott neje életéért, melyet saját gyermekének élete, tehát egész reménysége árán váltana meg. Fohászodott az urhoz reményt remény nélkül cserélve el, csak hogy imádozott neje maradjon életben. A gyermeket elszólitotta az Ur beláthatatlan bölcseségű hatalmas végzése. Követte azt nemsokára az anyja is. Szeretni nem tudott és ép ebben nyilvánult a hősi önfeláldozás. Mert látta, hogy a férje mily rajongó odaadással, mily égő szerelemmel csüngött rajta.

És ez a nő halt meg a legboldogabban, mert megnyugtatta őt az a biztos tudat, hogy a férje senki mást nem szeretett soha, csak őt.

Mikor ott lebegett már feje fölött a kérelmetlenül halál agyala, mikor igéző, fájdalmas szemei utoljára látták az ő rajongó, szerelmes férjét: akkor szállottak el legelső vallomásai, melyek szerint ő kimondhatatlan boldogan egyesült a halállal...

Az a bájos mosoly most is ott játszadozott ajkai körül, mintha azt hirdetné az is, hogy egész életében csak igazi boldogság jutott volna osztályrészul. És lecsukta szemét örökre...

Csipős őszi szél süvített odakünn, mely megrázta az ablakokat. Reggeli 5 óra lehetett. A férj, a szerelmes férj a legboldogtalanabbnak érezte magát a világon. Elvesztette nevében minden földi boldogságát. És éppen most, amikor a halál torkában megvallotta, hogy boldognak, nagyon boldognak érezte magát. Ekkor egy édes, kínos gondolat futott át agyán... és így kiáltott: — Hah, most érzi magát boldognak, hogy engem itt hagyott. Fel, bátorság, utána...

Egy dördülés... és a megőrült férj szerelmes szívéből pataként ömlött a vér.

A csipős, hideg szél odakünn elállt, az ablakon pedig félve lopózott be egy néhány hideg őszi napsugár, jelezve, hogy az anyatermészet is fáradt, bágyadt, nem bírja már az élet gyötrelmeit, megy, tűnik el a ziman-kós télbe...

Bolgár Géza.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Foulárd-selymet 60 krtól

35 krig méterenkint — japáni, chinai stb. — a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG-selymet 35 krtól 14 ft 65 krig méterenkint, sima, csikos, kozkázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal stb.) a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G. (os. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

A „SISAK”

vendéglőt Nagy-Enyeden a Bethlen-kollégium jószágigazgatósága 1897. ápril 24-től kezdve 6 évre haszonbérbe adja.

Arverés 1896. évi július hó 27-én.

Kikiáltási ár (évi bérösszeg) 425 frt. Bánatpénz 10°. 756 3—3

40000 korona

alaptőke.

A marosujvári

40000 korona

alaptőke.

Takarékpénztár Részvénytársaság

Marosujvart, Király-utca 21. szám (Szentpétery-ház)

alatti üzlethelyiségében kedden és pénteken d. e. 11—1 óráig elfogad betéteket betéti könyvecskék ellenében 5¹/₂%-al; a 10% tőkekamat-adót az intézet fizeti.

Kölesönöket ad: jelzálogra, kezességre, váltókra, érték-papírokra mérsékelt kamatláb mellett.

Maros-Ujvart, 1896. június hó.

750 6—10

40000 korona

alaptőke.

Az igazgatóság.

40000 korona

alaptőke.

Kathreiner-féle
KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉT

Mindenütt kapható - 1/2 kiló 25kr.

Mi a
Kathreiner-féle
Kneipp-maláta-kávé?

Valódi egészségi és családi kávé, mely Kathreiner gyártási módja által a kedvelt valódi kávé ízét nyeri. Eltekintve egyéb előnyeitől, már ez okból különbözik ezen maláta-kávé minden más hasonló gyártmánytól.

A Kathreiner-féle kávé a legizletesebb, legégszesebb és legolósobb pótkávé. Természetes tiszta gyártmány egész szemekben, miért is felette előnyösen használható, az örölt s ez okból a vevő közönség által nem ellenőrizhető pótkávéval szemben, melyek hatósági vizsgálatok tanúsága szerint gyakorta idegen anyagokkal hamisítvák.

Eleinte csak harmadrésben, később felében adhatjuk a Kathreiner-kávét a valódi kávéhoz, s így az egészségre megbecsülhetetlen hatása mellett minden háztartásban jelentékeny megtakarítást eszközölhetünk.

A Kathreiner-féle kávét a legelső orvosok ajánlják, s az ugy nyilvános intézetekben, mint családok ezrei körében naponta jónak bizonyul. Sőt magában, azaz valódi kávé hozzáadása nélkül használva, a Kathreiner-féle kávé a legjobb erősítő szer és a legégszesebb, legkönnyebben megemészthető és egyszersmind a legizletesebb ital.

Lelkiismeretes gazdasszony vagy anya, általában kávéivó, egészsége érdekében perczig se habozzon Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávét használni. Az értéktelen hamisítványokkal szemben, melyekkel ma is csalják a közönséget, a vételnél vigyázni kell a fehér eredeti csomagokon látható névre

Kathreiner!

Vigyázzanak! Saját érdekükben ne engedjék magukat rábeszélni! A valódi „Kathreiner” sohasem szabad más csomagolásban, vagy nyitott áruként eladni.

612 11—12